

Föst búseta og hlutabúseta í Fjallabyggð

Kjartan Ólafsson
Þóroddur Bjarnason

Inngangur

Manntöl eru sú leið sem notast hefur verið við um aldir til að afla upplýsinga um þá sem búsettir eru á tilteknum landsvæðum en slíkar upplýsingar eru nauðsynlegar við alla stjórnsýslu. Fyrsta manntal á Íslandi var tekið árið 1703 og er elsta varðveitta manntal þar sem skráð var nafn, aldur, staða innan heimilis og heimilisfang allra íbúa í tilteknu landi (Hagstofa Íslands, 1997; 1958). Prestar önnuðust skráninguna og voru upplýsingarnar færðar í kirkjubækur en í þær höfðu einnig verið færðar upplýsingar um fædda og dána hvert ár (Hagstofa Íslands, 1997). Eftir þetta voru manntöl gerð með nokkuð reglulegum hætti fram til 1960 en þá var reglulegum manntölum hætt (Hagstofa Íslands, 1958, 1997; Ómar Harðarson, 2008).

Framan af önnuðust prestar og hreppstjórar manntöl. Prestar afhentu endanlegt manntal til sýslumanna, stiftsmenn og biskup sáu um yfirstjórn og eftirlit manntalsins en bæjarfógetinn í Reykjavík sá um yfirstjórn og eftirlit í Reykjavík (Hagstofa Íslands, 1958, 1997). Hagstofa Íslands tók að sér úrvinnslu og umsjá manntala árið 1910 en Fjármálaskrifstofa stjórnarráðsins hafði áður farið með umsjá þeirra um skeið. Eftir það voru manntöl tekin tíunda hvert ár til 1960. Þjóðskrá var sett á laggirnar árið 1952 en grunnur hennar var manntalið sem fór fram 1. desember 1950 og síðan þá hefur mannfjöldatölum verið viðhaldið með sérstökum skýrslum um flutning, fæðingar, skírnir, hjónavígslur og mannlát (Hagstofa Íslands, 1997). Þjóðskrá er almannaskráning um hagi Íslendinga og breytingar á þeim, svo sem fæðingar, nöfn, hjúskaparstöðu, heimili og andlát (Þjóðskrá, e.d.).

Ef miðað er við að tilgangurinn með gerð manntals sé að tryggja að stjórnvöld hafi á hverjum tíma upplýsingar um hverjir búsettir eru í landinu er þjóðskrá snjöll leið til að ná því markmiði án þess að leggja í þann kostnað sem óhjákvæmilega er samfara því að gera regluleg manntöl. Þegar gert hefur verið manntal sem er áreiðanleg heimild um þá sem búsettir eru í landinu er unnt að uppfæra þá skrá með því að afla upplýsinga um fædda og dána, aðflutta og brottflutta.

Með manntalinu 1960 var unnt að leita eftir staðfestingu á því hvort þetta hefði í raun og veru tekist en þá voru upplýsingar í manntalinu og þjóðskránni bornar saman og leiðrétt ef um ósamræmi var að ræða (Hagstofa Íslands, 1960). Þessi samanburður fór fram með þeim hætti að afrit voru tekin af öllum persónuspjöldum þjóðskrár þann 1. desember og þær upplýsingar voru notaðar við úrvinnslu manntalsins. Ef ósamræmi reyndist vera á milli þjóðskrár og manntals var það skoðað og annað fært til samræmis við hitt (Hagstofa Íslands, 1969). Samanburðurinn leiddi í ljós að alls voru 4.000 einstaklingar ranglega skráðir í þjóðskrá. Um 1.500 einstaklingar voru skráðir með fleiri en eitt lögheimili í manntalinu en aðrir 1.800 einstaklingar voru hvergi skráðir með lögheimili í manntalinu. Um 1.200 manns vantaði alveg og nokkur dáið börn voru skráð í manntalið fyrir mistök.

Þegar þjóðskráin hafði verið leiðrétt reyndust búa um 1.600 manns færri í landinu en þjóðskrá sagði til um það ár (Hagstofa Íslands, 1969). Þessi munur hefur meðal annars verið skýrður með fjölda þeirra sem skráðir voru með lögheimili á Íslandi en voru í raun búsettir í útlöndum. Sumir þeirra óskuðu sértaklega eftir að vera með skráð lögheimili á Íslandi og greiða iðgjald til almannatrygginga en aðrir voru með skráð lögheimili í landinu vegna þess að sveitarstjórn hafði ekki tekið þá af íbúaskrá. Samanburður íbúatölu manntals og þjóðskrár fyrir

FÖST BÚSETA OG HLUTABÚSETA Í FJALLABYGGÐ

einstök sveitarfélög sýndi að í 36 sveitarfélögum voru fleiri íbúar í þjóðskrá en í manntali en í 191 voru íbúar færri í manntali samanborið við þjóðskrá (Hagstofa Íslands, 1969).

Manntal var gert á Íslandi árið 1981 en tókst hins vegar ekki sem skyldi og hefur því ekki verið birt opinberlega (Ómar Harðarson, 2008). Samanburður milli þjóðskrár og manntalsins ársins 1981 hefur þó leitt í ljós að þá voru í þjóðskrá skráðir 1.338 einstaklingar með lögheimili í landinu sem þó voru ekki búsettir þar í raun og veru. Þessi greining á upplýsingum í þjóðskrá um íbúafjölda í landinu bendir þannig til þess að sú skekkja sé óveruleg eða um 0,9% árið 1960 og um 0,6% árið 1981. Hins vegar má spyrja hvort þjóðskráin sé jafn örugg heimild um það hvar í landinu fólk býr. Ýmsar ástæður geta verið fyrir því að fólk flytji ekki lögheimili sitt þegar það flytur búferlum. Í sumum tilvikum getur verið um athugunarleysi að ræða en jafnframt getur fólk verið að lýsa yfir vilja sínum til að snúa til baka eða talið sig vera að sýna heimabyggðinni samstöðu með því að hafa þar lögheimili og greiða útsvar til bæjarfélagsins. Þá dvelja margir langdvölum utan heimabyggðar vegna náms eða vinnu en hafa þar engu að síður lögheimili. Vísendingar um þetta er að finna í manntalinu frá 1960 en þær skekkjur sem þar eru taldar tengjast einmitt helst því að lögheimili er ekki rétt skráð.

Heimili og lögheimili

Í 1. grein laga um lögheimili (nr. 21/1990) telst lögheimili einstaklings vera „þar sem hann hefur fasta búsetu, hefur bækistöðvar, stundar tómsundur, hefur heimilismuni sína og hefur svefnstað þegar hann er ekki fjarverandi vegna orlofs eða veikinda.“ Ef vafi leikur á því hvar einstaklingur á lögheimili, til dæmis ef hann hefur bækistöð í fleiri en einu bæjarfélagi í einu, skal hann eiga lögheimili þar sem hann dvelst meiri hluta ársins (Lög um lögheimili nr. 21/1990). Þó eru undantekningar frá þessu. Námsmenn sem stunda nám utan þess bæjarfélags sem þeir eiga lögheimili í geta þannig átt lögheimili þar áfram svo lengi sem þeir eiga þar bækistöð og taka ekki upp fasta búsetu annars staðar (Lög um lögheimili nr. 21/1990).

Lög um þjóðskrá og almannaskráningu (nr. 54/1962) kveða á um að sveitarstjórnir beri ábyrgð á að fylgjast með raunverulegri búsetu og lögheimili einstaklinga innan sveitarfélagsins. Þjóðskráin telur sig því ekki ábyrga fyrir því að lögheimili manna sé rétt skráð í þjóðskrá (Hagstofa Íslands, 1969). Sú athugun sem gerð var á áreiðanleika þjóðskrárinnar í framhaldi af manntalinu árið 1960 gaf til kynna að þjóðskráin sé ekki fullkomin skrá yfir einstaklinga sem eiga fasta búsetu hér á landi og virðist hún ofmeta þann fjölda lítillaga. Innan sveitarfélaga ofmetur þjóðskrá oftast mannfjölda en ekki í öllum tilvikum (Hagstofa Íslands, 1969). Helsta skýringin á skekkjunni á milli þjóðskrár og raunverulegs mannfjölda, bæði í landinu sem heild og í einstökum sveitarfélögum, hefur verið talin seinkun á flutningatilkynningum en jafnframt hefur þessi skekkja verið talin svo lítil að ekki sé ástæða til sérstakra aðgerða til að leiðrétta hana (Hagstofa Íslands, 1969, 2009).

Ef skekkjur í þjóðskrá stafa fyrst og fremst af seinkuðum flutningstilkynningum má ef til vill setja fram þá almennu kenningu að íbúafjöldi í landinu sem heild sé lítillaga ofmetinn á þeim tímabilum sem brottfluttir eru fleiri en aðfluttir og að hið sama eigi við um sveitarfélög; þar sé íbúafjöldi lítillaga ofmetinn í sveitarfélögum þar sem brottfluttir eru umfram aðflutta en vanmetinn í sveitarfélögum þar sem aðfluttir eru fleiri en brottfluttir. En þá má spyrja annars vegar hversu stór þessi skekkja getur orðið og hins vegar hvort mögulegt sé að í þjóðskránni séu skekkjur sem ekki eru til komnar vegna tímabundinna breytinga á búsetu, t.d. vegna náms, eða seinkaðra flutningstilkynninga vegna einstaklinga sem eru nýlega fluttir.

Fjallabyggð

Fjallabyggð er sveitarfélag á norðanverðum Tröllaskaga þar sem eru bæirnir Siglufjörður og Ólafsfjörður. Mannfjöldapróun í Ólafsfirði og Siglufirði endurspeglar þær breytingar sem orðið hafa á atvinnuháttum og samfélagsgerð á Íslandi frá fyrstu áratugum tuttugustu aldar. Blómaskeið þessara byggðakjarna byggðust á tækniþróun og umtalsverðri fjárfestingu í sjávarútvegi sem skiluðu vaxandi sjávarafli og talsvert eftirsóknarverðum lífskjörum í mörgum sjávarbyggðum á Íslandi en þegar halla tók undan fæti í sjávarútvegi reyndust aðrir möguleikar á atvinnuuppbyggingu takmarkaðir.

Á síðasta áratug hefur íbúum í Fjallabyggð fækkað að meðaltali um tvö prósent á ári og eru þeir nú rétt rúmlega tvö þúsund talsins. Á sama tíma hefur meðalaldur íbúanna hækkað um rúmlega sex ár og börnum hefur fækkað um nærri helming. Fólksflutningar frá sveitarfélaginu eru svipaðir því sem gerist í öðrum byggðarlögum en fækkun íbúa skýrist fyrst og fremst af óvenjulega lágu hlutfalli fólks sem flytur til sveitarfélagsins (Þóroddur Bjarnason, Kjartan Ólafsson og Kolbeinn Stefánsson, 2009). Að óbreyttu verða íbúar Fjallabyggðar innan við þrettán hundruð talsins að tuttugu árum liðnum. Ekki virðist raunhæft að ætla að aukin frjósemi geti snúið þessari þróun við, enda yrði hver kona í Fjallabyggð að eignast 4,4 börn um ævina til þess að íbúum fækkaði ekki (Þóroddur Bjarnason o.fl., 2009).

Þessar upplýsingar og framtíðarspá um fólksfjöldapróun byggjast á þeirri forsendu að upplýsingar um íbúafjölda og samsetningu mannfjöldans í þjóðskrá séu réttar eða skekkjur séu í það minnsta óverulegar.

Gögn

Hér á eftir er notast við gögn sem safnað var í sveitarfélaginu Fjallabyggð í júlí og ágúst árið 2009. Á grundvelli þjóðskrár eins og hún var þann 1. júlí 2009 var gerður listi yfir alla einstaklinga sem skráðir voru til heimilis í Fjallabyggð á þeim tíma þar sem aðeins kom fram nafn, heimili og aldur viðkomandi. Fyrir hvern einstakling í þessari skrá var leitað eftir svörum (ýmist frá þeim sjálfum eða aðilum sem til þekktu) við eftirfarandi:

Af sl. 12 mánuðum hversu marga hefur viðkomandi verið búsettur á Siglufirði eða Ólafsfirði?

Ef viðkomandi hefur verið búsettur á lögheimili í minna en sex mánuði, á viðkomandi sér þá svefnstað annars staðar svo vitað sé?

Ef viðkomandi hefur verið búsettur á lögheimili í minna en sex mánuði er þá vitað hvort viðkomandi stundar skóla eða vinnu annars staðar?

Til viðbótar var athugað hvort einhverjir einstaklingar væru búsettir í Fjallabyggð án þess að eiga þar lögheimili. Ennfremur var nýting húsnæðis skráð. Fyrir íbúðahús og íbúðir þar sem enginn var skráður með lögheimili var þannig skráð hvort húsnæðið væri notað sem frístundahús eða hvort það væri ónotað.

Niðurstöður

Þann 1. júlí 2009 voru 2.111 einstaklingar skráðir með lögheimili í Fjallabyggð en þar af voru 74 erlendir verkamenn sem unnið höfðu við gerð Héðinsfjarðarganga en voru í raun fluttir burt. Þessir aðilar eru gott dæmi um hvernig seinkaðar flutningstilkynningar leiða til ofmats á íbúafjölda, í þessu tilviki um 3,5%. Ofmat af þessu tagi var til dæmis mjög greinilegt í mannfjölda á Austurlandi þar sem allt að eitt ár virðist hafa liðið frá því að einstaklingar sem

FÖST BÚSETA OG HLUTABÚSETA Í FJALLABYGGÐ

unnu við stóriðjuframkvæmdir fluttu af landi brott og þar til brottflutningurinn kom fram í opinberum mannfjöldatölum. Framkvæmdir sem leiða til tímabundinnar búsetu stórra hópa útlendinga eru hins vegar nokkur undantekning og hér verður því litið svo á að þessir einstaklingar hafi ekki verið íbúar í Fjallabyggð í hefðbundnum skilningi. Á íbúaskránni voru ennfremur fimm einstaklingar sem voru nýlega látnir (0,2%) og er hér litið svo á að þessir einstaklingar séu heldur ekki búsettir í Fjallabyggð í hefðbundnum skilningi.

Tafla 1 sýnir hversu marga af sl. 12 mánuðum til og með júlí 2009 skráðir og óskráðir íbúar í Fjallabyggð hafa dvalið þar. Þar má í fyrsta lagi sjá að 13 einstaklingar hafa haft viðveru í Fjallabyggð án þess að vera þar með skráð lögheimili, þar af hafa 11 verið búsettir þar í sex mánuði eða lengur eða eru nýfluttir (0,4% af skráðum íbúum). Einnig má sjá að 136 einstaklingar sem skráðir eru með lögheimili í Fjallabyggð hafa ekki verið búsettir þar í heilt ár (6,4%) og aðrir 112 hafa verið búsettir þar í einn til fimm mánuði (5,3%). Seinkun flutningstilkynninga virðist ekki geta skýrt þær niðurstöður að 136 einstaklingar séu skráðir með lögheimili í Fjallabyggð án þess að hafa dvalið þar síðastliðið ár, en aðeins 9 einstaklingar hafi haft þar búsetu í sex mánuði eða lengur án þess að vera skráðir þar í þjóðskrá. Á árunum 1998-2008 flutti að meðaltali 181 einstaklingur lögheimili sitt frá Fjallabyggð en um 126 einstaklingar fluttu lögheimili til sveitarfélagsins. Flutningsjöfnuðurinn er því neikvæður um 56 einstaklinga á ári en ofskráðir eru riflega tvöfalt fleiri eða 127.

Tafla 1. Búseta skráðra og óskráðra íbúa í Fjallabyggð í júlí 2009.

Hve marga af sl. 12 mánuðum búsett(ur) í Fjallabyggð	Lögheimili í Fjallabyggð		
	Nei	Já	Samtals
0		136	136
1		11	11
2		2	3
3		15	15
4	2	83	86
5		1	1
6	1	8	9
7		1	1
8	1	6	7
9		2	2
10	4	7	11
11		2	2
12	3	1.758	1.761
Nýfluttir	2		
Samtals	13	2.032	2.045
Erlendir verkamenn		74	74
Nýlega látnir		5	5
Samtals	13	2.111	2.124

Til að greina nánar þann hóp sem búsettur er í Fjallabyggð verður nú gerður greinarmunur á tveimur hópum. Annars vegar þeim sem hafa verið búsettir í Fjallabyggð í sex mánuði eða fleiri af síðustu 12 mánuðum fyrir athuginina, hvort sem þeir eru skráðir þar með lögheimili eða ekki. Þessi hópur eru þeir sem búa að staðaldrí í Fjallabyggð. Hins vegar eru svo þeir sem hafa verið búsettir í Fjallabyggð í minna en sex mánuði af síðustu 12 mánuðum fyrir

KJARTAN ÓLAFSSON OG ÞÓRODDUR BJARNASON

athuginina, hvort sem þeir eru skráðir þar með lögheimili eða ekki. Þessir einstaklingar teljast ekki búa að staðaldri í Fjallabyggð.

Tafla 2 sýnir að sé miðað við sex mánuði eru samtals 1.795 einstaklingar búsettir í Fjallabyggð að staðaldri, eða 14,9% færri en samkvæmt skráningu þjóðskrár. Þetta eru um 88% af þeim fjölda einstaklinga sem skráðir eru með lögheimili í sveitarfélaginu (að frádregnum verkamönnum sem verið höfðu þar búsettir tímabundið og þeim sem voru nýlega látnir). Miðað við þessa sömu skilgreiningu eru 1.014 einstaklingar búsettir að staðaldri á Siglufirði og 781 á Ólafsfirði. Á Siglufirði er fjöldi þeirra sem búsettir eru á staðnum að staðaldri um 85% af þeim fjölda sem þar er skráður með lögheimili en á Ólafsfirði er sambærileg tala 92%.

Tafla 2. Lögheimili og búseta íbúa í Fjallabyggð í júlí 2009.

Hve marga af sl. 12 mánuðum búsett(ur) í Fjallabyggð	Lögheimili í Fjallabyggð		
	Nei	Já	Samtals
Býr ekki að staðaldri í Fjallabyggð	2	248	250
Býr að staðaldri í Fjallabyggð	11	1.784	1.795
Samtals	13	2.032	2.045

Ef litið er til kynferðis má sjá að í samanburði við þá 1.033 karla sem skráðir eru með lögheimili í Fjallabyggð eru 890 karlar búsettir þar að staðaldri eða um 86% af skráðum fjölda. Af 999 konum sem skráðar eru með lögheimili í Fjallabyggð eru 905 konur hins vegar búsettir þar að staðaldri eða um 90% af skráðum fjölda. Miðað við þetta virðast konur að jafnaði líklegri en karlar til að skrá lögheimili þar sem þær hafa aðsetur sitt.

Til að greina hvort samræmi milli fjölda þeirra sem eru með skráð lögheimili í Fjallabyggð og fjölda þeirra sem þar eru búsettir að staðaldri er háð aldri er skráðum íbúum skipt í fimm aldursflokka sem ætlað er að endurspeglar ólík aldursskeið. Í fyrsta hópnum eru börn að 18 ára aldri. Í öðrum hópnum er ungt fólk á aldrinum 18-25 ára sem líklegt er til að vera í skóla og hafa ekki stofnað fjölskyldu. Í þriðja hópnum er fólk á aldrinum 26-45 ára sem að jafnaði er líklegt til að hafa stofnað fjölskyldu og hafið atvinnuþátttöku. Í fjórða hópnum er fólk á aldrinum 46-65 ára sem telja má líklegt að eigi eldri eða uppkomin börn en er þó enn á vinnumarkaði. Í fimmta hópnum er svo eldra fólk (mismunur á heildarfjölda íbúa í töflum 2 og 3 stafar af því að upplýsingar vantar um aldur tíu einstaklinga).

Tafla 3. Lögheimili og búseta íbúa í Fjallabyggð í júlí 2009 eftir aldri.

Flokkadur aldur	Búsettir í Fjallabyggð að staðaldri			Búsettir á staðnum sem hlutfall af skráðum á viðkomandi aldri
	Nei	Já	Samtals	
0-17 ára	19	403	422	95%
18-25 ára	137	101	238	42%
26-45 ára	56	364	420	87%
46-65 ára	25	512	537	95%
66 ára og eldri	11	407	418	97%
Samtals	248	1.787	2.035	88%

Tafla 3 sýnir að mismunur á fjölda þeirra sem eru skráðir með lögheimili í Fjallabyggð og fjölda þeirra sem þar eru búsettir að staðaldri stafar fyrst og fremst af verulegu fráviki fyrir aldurshópinn 18-25 ára en einnig af nokkru fráviki fyrir aldurshópinn 26-45 ára. Búast má við því að innan við tíu börn verði í hverjum árgangi árið 2028 og þeim fari áfram fækkandi enda

FÖST BÚSETA OG HLUTABÚSETA Í FJALLABYGGÐ

er mannfjöldinn ekki í jafnvægi miðað við þessar forsendur. Tiltölulega fjölmennir árgangar fólks sem nú er á miðjum aldri munu komast á eftirlaunaaldur á þeim tíma og því má búast við því að fjöldi eldri borgara breytist lítið sem ekkert fram til ársins 2028. Eftir það mætti hins vegar búast við mun fámennari árgöngum eldri borgara sem leiddi til lækkandi meðalaldurs en jafnframt hraðrar fækkunar íbúa. Í aldurshópnum 18-25 ára eru 57 sem hafa ekkert búíð í Fjallabyggð á síðustu 12 mánuðum og 80 sem hafa búíð þar í einn til fimm mánuði. Með öðrum orðum hafa aðeins 40% einstaklinga í aldurshópnum 18-25 ekkert búíð í Fjallabyggð í 12 mánuði. Telja má líklegt að í hinum hluta þessa aldurshóps sé að verulegu leyti um námsmenn að ræða. Í aldurshópnum 26-45 ára eru hins vegar 48 einstaklingar sem hafa ekkert búíð í Fjallabyggð á síðustu 12 mánuðum. Fyrir þennan aldurshóp eru þeir sem ekkert hafa búíð í Fjallabyggð síðustu 12 mánuði því um 86% hópsins sem ekki býr í Fjallabyggð að staðaldri.

Umræða

Í lögum nr. 21/1991 um lögheimili er kveðið á um að lögheimili manns sé sá staður þar sem hann hefur fasta búsetu og ennfremur að maður teljist hafa fasta búsetu á þeim stað þar sem hann hefur bækistöð sína, dvelst að jafnaði í tólmstundum sínum, hefur heimilismuni sína og svefnstaður hans er þegar hann er ekki fjarverandi um stundarsakir vegna orlofs, vinnuferða, veikinda eða annarra hliðstæðra atvika.

Löng hefð er fyrir því að nota upplýsingar úr þjóðskrá til að greina búferlaflutninga milli sveitarfélaga og landshluta á Íslandi og til að meta íbúafjölda í einstökum sveitarfélögum. Þessi notkun á upplýsingum úr þjóðskránni byggist á þeirri forsendu að einstaklingar hagi því almennt svo að skrá lögheimili sitt þar sem þeir hafa fasta búsetu og að frávik frá þeirri meginreglu séu smávægileg og ekki kerfisbundin. Sú athugun sem hér hefur verið rædd og gerð var á skráðri og raunverulegri búsetu fólks í sveitarfélaginu Fjallabyggð sumarið 2009 bendir hins vegar til þess að líklega sé kerfisbundin skekkja í mati á íbúafjölda í einstökum sveitarfélögum á grundvelli þjóðskrár. Ennfremur að þessi skekkja komi fram sem kerfisbundið ofmat á íbúafjölda á svæðum þar sem brottflutningur fólks hefur verið viðvarandi um langt árabíl. Setja má fram þá tilgátu að þessi skekkja stafi af nokkrum þáttum. Í fyrsta lagi sé um að ræða seinkaðar flutningstilkynningar.

Skekkjur af þessum toga eru ekki ýkja alvarlegar fyrir mat á íbúafjölda í sveitarfélögum eða greiningu á búferlaflutningum og hafa aðeins þau áhrif að tiltekna breytingar á mannfjölda mælast einu til tveimur árum síðar en þær áttu sér raunverulega stað. Í öðru lagi sé um að ræða skekkjur vegna einstaklinga sem stunda nám fjarri heimili. Skekkjur af þessum toga koma að líkindum einna helst fram sem kerfisbundið ofmat á fjölda ungs fólks og geta þannig haft áhrif á mannfjöldaspár fyrir einstök sveitarfélög. Í þriðja lagi sé um að ræða skekkjur vegna einstaklinga sem ekki eru búsettir þar sem þeir eru með skráð lögheimili og hafa jafnvel ekki gert um árabíl.

Aðgerðum á borð við Héðinsfjarðargöngin, sem tengja nú Ólafsfjörð og Siglufjörð, er meðal annars ætlað styrkja byggð á þessu svæði og snúa við fólksfækkun síðustu áratuga. Kerfisbundið ofmat þjóðskrár á fólksfjölda Fjallabyggðar gerir það að verkum að varasamt er að nota hana til að meta slík áhrif. Snúi brottfluttir íbúar byggðarlagsins aftur heim í stórum stíl gæti fjölgað um allt að 18% í Fjallabyggð án þess að þess yrði vart í þjóðskrá. Því er nauðsynlegt að gera manntal á þeim svæðum þar sem meta á áhrif byggðaaðgerða á fólksfjölda.

Heimildir

Guðmundur Jónsson og Magnús S. Magnússon. (ritstjórar). 1997. *Hagskinna: Sögulegar hagtölur um Ísland*. Reykjavík: Hagstofa Íslands.

Hagstofa Íslands. 1958. *Manntal á Íslandi 1. desember 1950*. Reykjavík: Hagstofa Íslands.

Hagstofa Íslands. 1969. *Manntal á Íslandi 1. desember 1960*. Reykjavík: Hagstofa Íslands.

Lög um lögheimili nr. 21/1990.

Lög um þjóðskrá og almannaskráningu nr. 54/1962.

Ómar Harðarson. 2008. *Mannfjöldinn, heimili og húsnæði: Um tengingu íbúa og íbúða*. Erindi flutt á fundi á vegum Fasteignamats ríkisins undir yfirskriftinni „Hvernig finn ég staðinn? Er sama hvernig staðföng eru skráð, skilgreind og birt?“

Þjóðskrá. (e.d.). Sótt 15. júní 2009 af www.thjodskra.is.

Þóroddur Bjarnason, Kjartan Ólafsson og Kolbeinn Stefánsson. 2009. Lýðfræði Fjallabyggðar, 1928–2028. *Rannsóknir í félagsvísindum X: Félagsráðgjafardeild og stjórn málafræðideild*. Halldór S. Guðmundsson og Silja Bára Ómarsdóttir (ritstjórar). Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands.